

Goed te Brasseye

Grote Straat 4, 8510 Kortrijk-Bellegem

Kaart 1/10.000 nr. 42, Popp-kaart B/465-466-467-468-469-470,
Gewestplan, agrarisch gebied

Eigenaar grond en gebouwen:

Familie Veys

Bekende uitbaters:

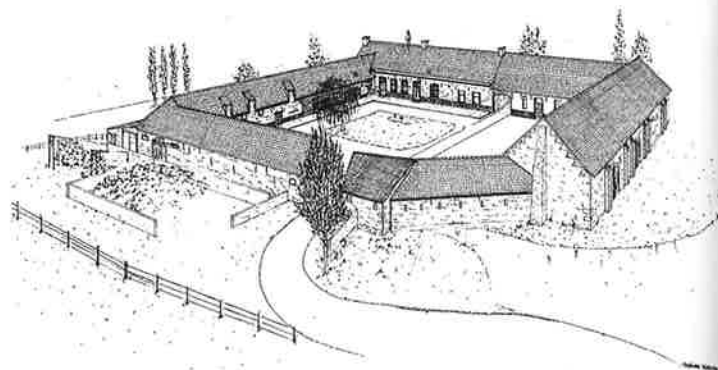
Weduwe Aloys Everaert
(- 1918), Henri Veys (1918 -
1942), Albert Veys (1942 -
1977), Denis Veys (1977 -)

Historische naam:

De hoevenaam werd volgens Ph. Despriet voor het eerst gebruikt in een Kwijschrift van 1391. P. Boncquet vermoedt dat met 'brasseyde' brouwerij bedoeld wordt. Verdere gegevens zijn onbekend. In de volksmond sprak en spreekt men ook wel van 't Hof van Groote Plecke' of het 'Groot Hof'. Oudste vermelding: 1391, Fragmenta 1, 111 (cfr. Ph. Despriet)

Gebouwen:

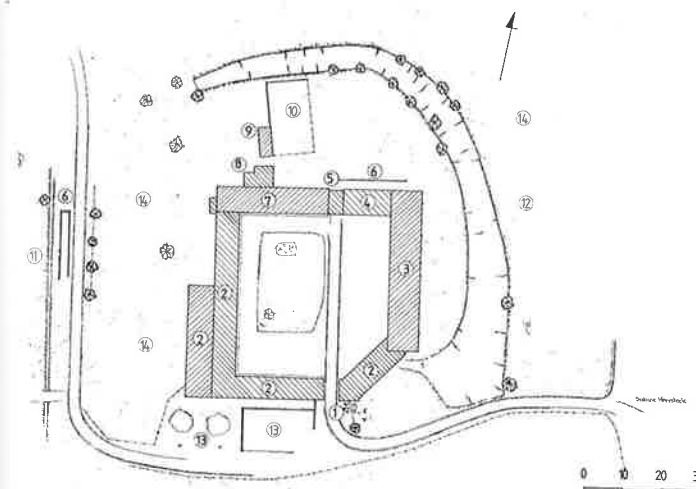
gesloten vierkantshoeve met open ingang. Oudste gegevens: 18de eeuw. Woonhuis (18de eeuw, in 1947 achterkeuken aangebouwd en strodak door pannen vervangen, met houten pinnen getapt gebinte), Stallingen (18de eeuw, in 1973 uitgebreid, met organisch verbonden gebinte, de Z.O.-stal met schietgaten), Schuur (18de eeuw, dak in 1927 afgewaaid waarna dak 1,5 m verlaagd en strodak door pannen vervangen, met enkele muurvlechtingen en organisch verbonden gebinte, voorzien van steunberen, fungeert als wagenhuis), Ovenbuur (in onbruik sedert 1960), Kapel (nis in stal rechts van oprijt), Poortgebouw (18de eeuw, in 1983 inrijpoort afgebroken, 2de nog bestaand maar niet gebruikt en voorzien van houten poort)

Aanvullende gegevens:

Het Goed te Brasseye kent een lange geschiedenis. Historisch gezien hebben we dan ook met één van de belangrijkste hoeven van Bellegem te maken. 'Ten Brasseide' vertegenwoordigde tevens het eerste achterleen van 't Mortaensche.

Volgens Ph. Despriet situeert de eerste naamvermelding van Brasseye op 10 oktober 1391. Het betreft een kwijschrift met de betaling voor de aankoop van het goed door Mathias Scaec aan het echtpaar de Zegher van Ghendt, Heer van Wingene en zijn vrouw Margareta Botelins. Van 1433 tot 1466 was Jacob Scaec eigenaar. Het pachtcontract van 1449 gaf Simoen vanden Neste als pachter aan. In 1466 volgde Matheus Scaecke zijn vader op. Het bedrijf had toen een oppervlakte van 47 bunder of ± 67 ha en werd door Gheeraerd vanden Neste uitgebaat. Het contract tussen Matheus en Gheeraerd werd in 1468 voor het eerst afgesloten en in 1479 en 1488 hernieuwd. De dochter van Matheus Scaecke, Josina, huwde ridder Jan van Claerhout, heer van Pittem. Deze heer en ridder kreeg door huwelijk het leen in bezit. In 1493 fungeerde hij reeds als eigenaar. De toenmalige pachter heette Jan vanden Neste. In 1516 pachtte Jan vanden Neste het Goed te Brasseye aan Willem Claerhout. Het contract van 1541 geeft D. Scherpereel op als nieuwe pachtersfamilie van Jacob van Claerhout. Hiermee kwam een einde aan een 100 jaar durende traditie waarbij de familie vanden Neste te Brasseye uitbaatte. In 1549 fungeerde de douarière van Axele als gouvernante voor de nagelaten goederen van Jacob van Claerhout, heer van Pittem. Pieter Herman was op dat ogenblik pachter. Bij de vernieuwing van zijn pachtcontract in 1574 trad Anna de Merode op als eigenares. Echter tegen 1589 was het Goed te Brasseye

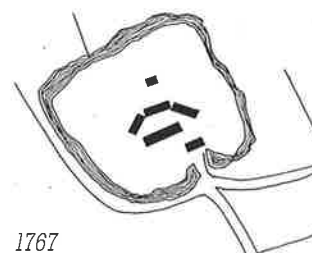

- 1 Inkom
- 2 Stallingen
- 3 Schuur (nu wagenberg)
- 4 Stal + berging
- 5 Poortgebouw
- 6 Sleuf
- 7 Woonhuis
- 8 Achterkeuken
- 9 Berging
- 10 Moestuin
- 11 Sloop
- 12 Wal
- 13 Mestvaalt
- 14 Weiland
- 15 Akker

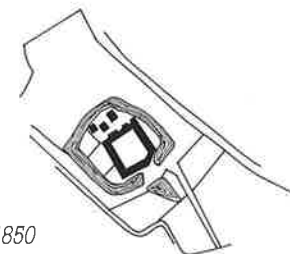

Resterende deel van de vroegere omwalling uit de schuur (18de eeuw).

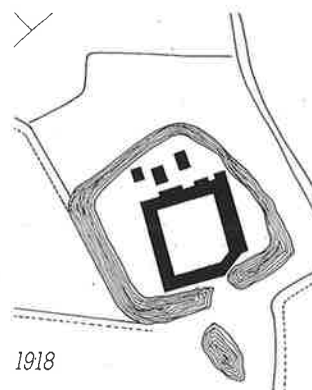
opnieuw in handen van de familie Claerhout, nl. Lamara van Claerhout, baron van Maldegem, Koolskamp, Assebroek. De oppervlakte bedroeg ondertussen 49 bunder (= ± 69 ha) en werd door Joos Herman uitgebaat. Uit pachtcontracten van 1612 en 1619 weten we dat Madame de Croix als eigenares optrad voor Maria Philipot. In 1631 was Te Brasseye bezit van Jacques de Noyelles, markies van Lisbourg, graaf van Croix.

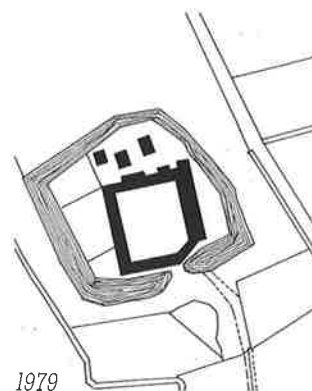
1767

1850

1918

1979

Het erf met het poortgebouw (18de eeuw).

De oudste cartografische gegevens dateren uit deze periode. De Sanderuskaart (1614 - 1644) vermeldt 'Brasseye' als enige hoeve te Belleghem. Dit wijst nogmaals op de historische belangrijkheid van de hoeve. De Kortrijkse gemeenteraadszaal stelt een geschilderde kaart uit 1641 tentoon waarop de hoeve ook figuratief is voorgesteld.

Ondertussen bleef het Goed te Brasseye eigen aan de familie de Croix. Zowat een eeuw later, namelijk op 14 april 1749 verkocht prins Emanuel de Croy de hoeve aan Joseph Christian Michel Anacleet, heer d'Austain. Na het overlijden van de heer werden de erfenamen eigenaar. Het Belleghemse landboek van 1767 bevestigt deze gegevens. Judocus Du Mortier was toen pachter van de douarière en de erfenamen van Joseph Anacleet, heer van d'Austain en Brasseye.

Goed te Brasseye, algemeen zicht.

Ludovicus, de zoon van Judocus Du Mortier overleed op 10 juli 1767 op 27-jarige leeftijd. Op een maandag kwam hij te paard terug van Kortrijk. Bijna thuis gekomen werd Ludovicus door 'baanstroppers' overvallen, gewurgd, van zijn geld beroofd en in een half gevulde wal geworpen. De volgende dag stond zijn gezadeld paard aan de hoevepoort en liet vermoeden wat er die nacht gebeurd was. De grafsteen van Ludovicus Du Mortier is te zien in de kerk te Belleghem. Volgens Leopold Slosse bewoonde de Du Mortiers familie de hoeve wel 100 jaar. Het huwelijk van de jongste zus van de vermoorde Ludovicus, Maria Joanna, met Joseph Everaert beëindigde deze traditie. Nog altijd naar Slosse was Joseph een diepgelovige landbouwer. Ook de familie Everaert kende een meer dan 100-jarig verblijf op de hoeve. Op 18 maart 1782 kwam het Goed te Brasseye op naam van Isabelle Ernestine Joseph, dochter van Joseph Anacleet, te staan. Volgens het leenboek van 't Mortaensche was zij in 1789 nog steeds eigenares. De kadastrergegevens vermelden Daubert Duchambre uit Parijs als de bezitter. Volgens de legger van de Popp-kaart (± 1850) was de hoeve in handen van Emile Blondel. Deze laatste kaart typeert de hoeve als 'Ferme Everaert'. Hiermee wordt verwezen naar de langdurige aanwezigheid van de familie Everaert als uitbater. In 1895 was de weduwe van Aloys Everaert uitbaterster. Vermoedelijk was haar overleden man de laatste vertegenwoordiger van de Everaerts.

Schuur. Het dak werd in 1927 zowat 1,5 m. verlaagd nadat het was afgewaaid.

Woonhuis (18de eeuw).

In 1918 werd de hoeve door Henri Veys gekocht. Hij was voordien landbouwer op het Hof te Bissegem, Hendrik Dewildestraat 62 te Bissegem. Omwille van onteigeningen was het bedrijf niet meer voldoende rendabel. In 1942 werd Henri door zijn zoon, Albert Veys, opgevolgd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog installeerden zowel de Duitsers als de Engelsen zich achtereenvolgens op het goed. De laatste knecht bleef tot 1965. Vroeger waren er twee knechten en een 'maartje' tewerkgesteld.

Sedert 1977 baat Denis Veys het bedrijf uit. Het Goed te Brasseye beschikt over een aanzienlijke oppervlakte van 40 ha die zich volledig in landbouwgebied uitstrekt. De activiteit wordt onder andere toegespitst op mest- en melkvee. Dit alles samen biedt de hoeve open toekomstperspectieven.

Historische schets van wal en gebouwen van het Goed te Brasseye

Het Goed te Brasseye had in 1767, volgens het Bellegemse landboek, een cirkelvormige tot bijna vierkante omwalling. Aan de wal zelf stond een afzonderlijk gebouw, dat nu verdwenen is. Vermoedelijk ging het om een poortgebouw met eventuele ophaalbrug. De overige hoevegebouwen vormden een open vierkantsstructuur. Op de kaarten van 1830 en 1850 vinden we de wal nog steeds integraal terug. De hoevestructuur vormde intussen een gesloten vierkant. In 1965 werd de wal gedeeltelijk gedempt. Het resterende deel begrenst de hoeve in het oosten. Ook de structuur onderging een kleine aanpassing. Het poortgebouw werd in 1983 afgebroken om het binnenrijden op het erf van moderne machines toe te laten. Deze open ingang onderbreekt momenteel de gesloten vierkantsvorm. Een tweede, er rechtover gelegen poortgebouw, is nog aanwezig maar wordt als dusdanig niet meer gebruikt.

Totale oppervlakte:

1980: 33 ha - 1985: 32 ha 50 a
(Weiland: 5 ha, Akkerland:
27 ha 50 a) - 1990: 37 Ha 50 a

Voornaamste specialiteiten:

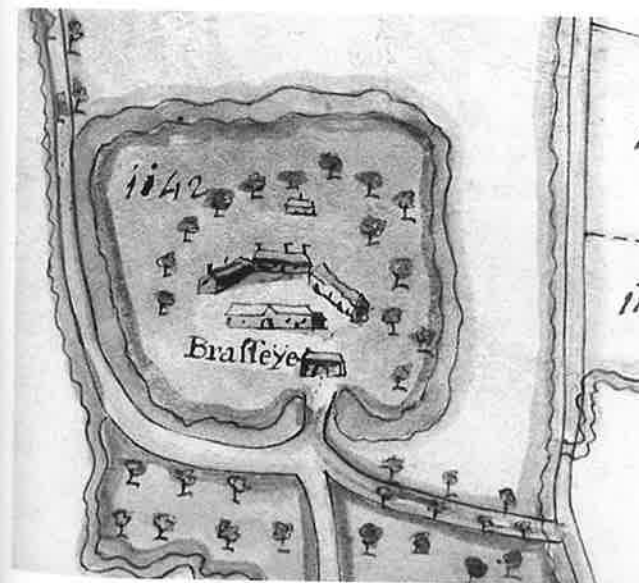
mestvee en melkkoeken, aard-
appelen, suikerbieten, tarwe,
gerst, mais

Naast de hoeve ingang bevinden zich in de muur van de huidige stal meerdere schietgaten. Op deze manier kon iedere vreemdeling die de hoeve wenste binnen te dringen, op afstand gehouden worden. Het uitzicht van het Goed te Brasseye wordt gedomineerd door de 18de eeuwse schuur. Oorspronkelijk was het gebouw nog hoger. In 1927 waaide het strodak tijdens een storm af. Om de kans op een tweede ramp te verkleinen werd het dak met anderhalve meter verlaagd. Deze aanpassing is duidelijk merkbaar aan de onderbroken muurvluchten in de zijgevels. Het metselwerk gebeurde met kalk. Volgens de huidige bewoner heeft dit een belangrijk voordeel. De temperatuur zou binnen de schuur nooit onder het nulpunt dalen. De dwarse bergschuur heeft 3 paarsgewijze geplaatste poorten. Een ervan is dichtgemetst. Deze inplanting van de poorten heeft tot nut dat de schuur in de breedte gedwarst kan worden terwijl ondertussen het materiaal geladen of afgeladen wordt. Tussen 2 poorten bevinden zich telkens 2 steunberen ter versteviging van de constructie. Ook de zijgevels zijn elk met 1 steunbeer versterkt.

Het woonhuis wordt op het dak met het kenmerkende klokje gesierd. Opmerkelijk zijn de boogvormig uitgewerkte vensters die met tralies beveiligd zijn. De originele gevel zit echter weggestoken achter een bepleistering. Het Goed te Brasseye bewaarde tot op heden haar Middeleeuws uitzicht. Vandaar haar belangrijkheid in de landelijke architectuur.

Goed te Brasseye in 1767, (nr. 8/1142).

R.A.K., Gemeente Archief Bellegem nr. 2, Landboek Bellegem, 1767, Holvoet P.F., nr. 8/1142.

ARCHIEF

R.A.K.: - O.S.A.K., Acten en Contracten (register 1449-1452: f° 58); (reg. 1466-1468: f° 170); (reg. 1477-1480: f° 227-228); (reg. 1488-1490: f° 2); (reg. 1491-1494: f° 123); (reg. 1515-1516: f° 173); (reg. 1540-1541: f° 153); (reg. 1549-1550: f° 159-160); (reg. 1554-1555: f° 74); (reg. 1574-1575: f° 117); (reg. 1589-1592: f° 25); (reg. 1610-1612: f° 213); (reg. 1618-1620: f° 41); (reg. 1630-1632: f° 158)
- Gemeentearchief Bellegem 1 en 2, Landboek Bellegem, 1767, P.F.

Holvoet, nr. 8/1142

- Fonds d'Ennetières nr. 1858, Leenboek van de heerlijkheid van 't Mortaensche, 1789, P.J. Vuylsteke, nr. B/1142

- Popp-kaart en legger nr. 3907, Bellegem, ± 1850

R.A.G.: Kaarten en Plannen nr. 1497, Goederen bezet door R. Libbrecht, 1776, P.F. Holvoet en V. De Veughel
S.B.K.: Fonds Slosse, Monografie 7, 1895, Slosse

Kadaster Brugge: 1830, Bellegem, kadasternr. B/469

Gemeenteraadszaal Kortrijk: - Betreck ofte carte figuratif der Stede ende Casselrie van Corteryck, 1641, L. de Bersacques.

LITERATUUR

P. Boncquet: - 1981, Heerlijkheid en leen in de roede van de dertien parochies (kasselrij Kortrijk, XIIIde - XVde eeuw), Leuven: Katholieke Universiteit - onuitgegeven Licentiaatsverhandeling, 363 blz., blz. 113

1982, Heerlijkheid en leen in Bellegem (XIIIde - XVde eeuw), in De Leiegouw, nr. 3-4, blz. 269-306

E. Depaepe, 1976, Ons Bellegem, Bellegem, 196 blz., blz. 48, 92 en 103

Ph. Despriet, 1978, 20 Zuid-West-Vlaamse hoeven, Kortrijk, 220 blz., blz. 28-35

A. Sanderus, 1968, Flandria Illustrata (1614-1644). Tweede deel, Handzame: Familia et Patria, 180 blz.

L. Slosse, 1899, Bellegem, in Rond Kortrijk. Deel 1, Rousselare: De Meester, 803 blz., blz. 48, 51 en 52